

Bibliografia:

BALAGUER, A. M., *Història de la moneda dels comtats catalans*, Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (IEC), Barcelona, 1999.

CRUSAFONT, M. *Catàleg General de la Moneda Catalana*, Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (IEC), Barcelona, 2009.

TROBALLA DE LA REAL (MALLORCA) (occità)

JAUME BOADA*

Núm.: AN-97.

Lloc: camp erm sense urbanitzar, situat entre el Polígon de Can Valero i la barriada del Secar de la Real, a uns 3 km del centre històric de Palma.

Data límit de l'ocultació: molt probablement primera meitat del segle XIII, poc després de la conquesta de Mallorca.

Localització: en mans d'un particular.

Data de la troballa: 2017.

Circumstàncies de la troballa: accidental.

Descripció:

Diner de billó de Provença de Ramon V (1148-1194) o Ramon VI (1194-1222), de Tolosa (Provença Rodaniana).

a/ +R.COMES. Flor de set pètals.

r/ -M-D-V-X-. Creu interior.

Pes: 0,4 g Ø: 14-15 mm Crus.Occit.-124

Comentari:

Per proximitat cronològica, el més probable és que la moneda s'encunyàs sota l'autoritat de Ramon VI (1194-1222), tot i que no es pot descartar que sigui del seu pare, qui havia finat només 35 anys abans de la campanya contra Al-Mayûrqa; de fet, el desgast pronunciat de la moneda denota una circulació prolongada. Aquesta troballa documenta la participació d'homes de procedència

* Investigador numismàtic i membre de la SCEN.

tolosana, o amb vincles amb Tolosa, a la conquesta de Mallorca el 1229. No debades, les cròniques faciliten noms d'alguns occitans que tingueren relació amb Tolosa o amb els seus comtes: el marí occità Berenguer Gairan, còmit de la nau reial i bon coneixedor de Mallorca, on havia estat diverses vegades en viatges comercials; Aspàreg de la Barca, aleshores arquebisbe de Tarragona però que havia estat prebost de Sant Esteve de Tolosa fins al 1205, a més de bisbe de Comenge i bisbe de Pamplona, qui va aportar homes i diners a la conquesta de Mallorca i que va ser present a les Corts de Barcelona de 1228 en què es va acordar la conquesta de l'illa; Oliver de Termes, qui va lluitar al costat del comte de Tolosa abans i després de participar a la conquesta de Mallorca al servei de Jaume I; i Jasbert de Barberà, militar occità de llinatge nobiliari càtar nascut al castell d'Alaric, a prop de Carcassona, qui va estar al servei de Ramon VI de Tolosa per lluitar contra els croats de la croada albigesa i va participar en la conquesta de Mallorca al servei de Nunó Sanç. Algunes estimacions aboquen xifres que donen una idea de la importància de la participació occitana en la conquesta i posterior repartiment: gairebé un 30% d'embarcacions, un 28,78% dels repobladors de la zona atorgada a Nunó Sanç i un 11,25% dels beneficiats pel repartiment de cases de la ciutat eren d'aquest origen (SANTAMARIA, 1986, pp. 12-14, entre altres dades contemplades en aquestes i en pàgines posteriors).

La localització de la peça, a escassos 400 metres del monestir de la Real, pot no ser una casualitat. Amb un document datat a Lleida el 13 de setembre de 1232, Jaume I facultava precisament Nunó Sanç perquè fundàs a la Ciutat de Mallorques una abadia cistercenca. Mentre això succeïa, Sanç feu diverses donacions als cistercencs de Poblet de diverses propietats que li havien pertocat en el repartiment i s'havia fet bastir un alcàsser en un paratge privilegiat i amb abundància d'aigua en el qual, almenys devers 1236, ja s'acollien monjos. Aquest alcàsser esdevingué l'abadia cistercenca de la Real a mitjan 1239 i l'any següent el titular ja era un abat. Per tant, és possible que la pèrdua de la moneda es produís durant els anys en què Nunó Sanç i els seus homes freqüentaren el paratge, tal vegada durant la construcció de l'alcàsser que esdevindria, uns anys més tard, abadia. Entre aquells personatges hi podria haver Jasbert de Barberà o alguna coneixença seva dels temps al servei del comte de Tolosa pocs anys abans, tot i que cal no descartar alguna altra possibilitat relacionada amb els personatges esmentats anteriorment, o amb el fet que, en època musulmana, Mallorca ja mantenia comerç amb Provença.

Bibliografia:

CRUSAFONT I SABATER, Miquel de (2012). *Història de la moneda de l'Occitània catalana (s. XI-XIII)*. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (Institut d'Estudis Catalans).

AMENGUAL I BATLE, Josep (2008). *El Monestir de Santa Maria de la Real*. Ciutat de Mallorca: Missioners dels Sagrats Cors.

MORA, Pau; ANDRINAL, Lorenzo (1982). *Diplomatari del Monestir de Santa Maria de la Real de Mallorca I: 1232-1360*. Els autors: Palma.

SANTAMARÍA, Álvaro (1986). «Comunidades occitanas en la conquista y repoblación de Mallorca (1)». *El Regne de Mallorca i el sud francès*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, pp. 9-19.

Gran Enciclopèdia Catalana. [enciclopedia.cat].

TROBALLA DE POLLENÇA (portuguès)

JAUME BOADA

Núm.: AN-98.

Lloc: zona muntanyosa del municipi de Pollença (Mallorca), en un indret anomenat Rota d'en Rotger, a prop de la carretera Ma-10 (Andratx-Pollença).

Data límit de l'ocultació: incerta, segona meitat del segle XIII o segle XIV.

Localització: desconeguda.

Data de la troballa: 2015.

Circumstàncies de la troballa: accidental, durant una excursió.

Descripció:

Diner de Portugal de billó a nom d'Alfons III (1248-1279).

a/ A(LF)ONS R(EX). Creu interior amb estrelles i creients alternant espais.

r/ -(PO)-(R)T-VG-(AL). Armes portugueses.

Pes: 0,9 g Ø: 15-16,5 mm Gomes 01.09

Comentari:

Tot i tractar-se d'una moneda portuguesa medieval força corrent, la seva localització en un àmbit relativament llunyà com Mallorca pot considerar-se un testimoniatge de la presència portuguesa a Mallorca en la segona meitat del segle XIII.